

**UCHWAŁA NR LXI/590/23
RADY MIEJSKIEJ W PABIANICACH**

z dnia 28 lutego 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie dla Miasta Pabianic na lata 2023-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 40) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1249) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Pabianic na lata 2023-2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Pabianic.

§ 3. Traci moc uchwała nr LVII/570/22 Rady Miejskiej w Pabianicach z dnia 20 grudnia 2022 r. w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Pabianic na lata 2023-2025.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Pabianicach

Krzysztof Rąkowski

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Pabianic na lata 2023-2025

I. WSTĘP

Definicję przemocy w rodzinie określa ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku. Zgodnie z art. 2 pkt. 2 ww. ustawy przemoc w rodzinie „*należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą*”. Przy czym ustawa jako członka rodziny definiuje w art. 2 pkt. 1 osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą”.

Wśród cech przemocy wyróżnia się:

- intencjonalność - przemoc jest świadomym i zamierzonym działaniem,
- nierównomierność sił - w przemocy jedna strona ma przewagę nad drugą,
- naruszanie praw i dóbr osobistych – osoba stosująca przemoc wykorzystując przewagę sił narusza podstawowe prawa drugiej osoby,
- powodowanie bólu i cierpienia – działania o charakterze przemocy narażają zdrowie i życie osoby pokrzywdzonej.

Wyodrębnia się kilka form przemocy, które mają swoje charakterystyczne cechy. Przemoc psychiczna (emocjonalna) towarzyszy wszystkim przejawom przemocy, jej istotą jest naruszanie godności osobistej, m.in.: poniżanie, wyzywanie, ciągłe krytykowanie, ograniczanie kontaktów czy ciągłe niepokoje.

Przemoc fizyczna dotyczy naruszania nietykalności cielesnej, m.in.: popychanie, szarpanie, bicie, kopanie, duszenie, spoliczkowanie, rzucanie w kogoś przedmiotami.

Przemoc seksualna polega na naruszaniu sfery seksualnej, dotyczy m.in.: zmuszania do aktywności seksualnej, molestowania seksualnego, dotykania intymnych części ciała, zmuszania do niechcianych praktyk seksualnych, przymuszania do oglądania treści seksualnych czy pornograficznych.

Przemoc ekonomiczna polega na pozbawianiu środków finansowych, umyślnym niszczeniu własności. Wśród tej formy wyróżnić można np.: odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, ograniczanie dostępu do zasobów finansowych rodziny, zaciąganie kredytów na wspólne konto.

Ostatnią formą przemocy jest zaniedbanie polegające na niezaspokajaniu potrzeb biologicznych i psychicznych względem osób, które wymagają opieki (dzieci, niepełnosprawnych lub chorych).

Przemoc w rodzinie jest traumatyzującym doświadczeniem, powodującym szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak również niosącym długotrwałe skutki społeczne w szczególności w odniesieniu do dzieci doznających przemocy w okresie dzieciństwa.

Pomimo prowadzonych działań edukacyjnych przemoc w rodzinie jest nadal zjawiskiem trudnym do ujawnienia. Osoby pokrzywdzone, które bardzo często doświadczają tzw. mechanizmów

psychologicznych („pranie mózgu”, wyuczona bezradność, poczucie winy, zjawisko wiktyimizacji) wstydzą się i boją mówić o problemie, mają przekonanie, że znaleźli się w sytuacji, z której nie ma wyjścia.

W związku ze złożonością problemu przemocy w rodzinie, udzielanie pomocy wymaga podejścia interdyscyplinarnego, a tym samym współpracy przedstawicieli różnych służb (np. pracownika socjalnego, dzielnicowego, kuratora sądowego, pedagoga szkolnego), aby podejmowane działania zmierzające do przerwania przemocy w rodzinie były skuteczne. Istotnym jest zaplanowanie, skoordynowanie planu pomocy dla rodziny borykającej się z problemem przemocy. Niezbędne jest zapewnienie pokrzywdzonym specjalistycznej pomocy profesjonalistów – prawników, psychologów, terapeutów, co wiąże się z koniecznością zwiększenia dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których występuje zjawisko przemocy.

Miasto Pabianice prowadzi działania zmierzające do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez inicjowanie i wdrażanie rozwiązań interdyscyplinarnych i systemowych oraz integrację środowiska i instytucji zaangażowanych w przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Pabianic na lata 2023-2025, zwanym dalej Programem, ma na celu podjęcie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Poza udzielaniem pomocy osobom, rodzinom dotkniętym tym zjawiskiem, koniecznym jest podejmowanie działań zmierzających do podnoszenia poziomu wiedzy i świadomości społeczności lokalnej na temat problemu przemocy oraz systemu przeciwdziałania temu zjawisku. Nie mniej istotnym jest podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb udzielających pomocy i realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II. PODSTAWA PRAWNA

Obowiązek opracowania i realizacji Programu wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zwanej dalej Ustawą.

Zadania w zakresie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są również w oparciu o inne akty prawne:

- 1) ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 2) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- 3) ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 4) ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny,
- 5) ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- 6) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Program jest skorelowany z:

- 1) Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- 2) Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Pabianic,
- 3) Programem Wspierania Rodziny dla Miasta Pabianic,
- 4) Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

III. DIAGNOZA

W celu zdiagnozowania zjawiska przemocy w rodzinie w Pabianicach wykorzystano wyniki badań uzyskanych w ramach przeprowadzonej w 2021 roku diagnozy sytuacji społecznej oraz dane przekazane przez podmioty, które w ramach swoich kompetencji zajmują się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz udzielaniem pomocy osobom dotkniętym tym zjawiskiem:

- Miejskie Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komendę Powiatową Policji w Pabianicach,
- I i II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Pabianicach,
- miejskie placówki oświatowe.

Dane liczbowe odnoszące się do wielkości zjawiska przemocy w rodzinie, nie odzwierciedlają faktycznej skali problemu. Nadal obecny jest problem przemocy ukrywanej z powodu wstydu, lęku osób pokrzywdzonych. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny.

Z diagnozy sytuacji społecznej przeprowadzonej w roku 2021 wynika, że:

- co piąty dorosły mieszkaniec Pabianic przyznał w badaniu, że zna w swoim otoczeniu osoby doświadczające problemu przemocy w rodzinie - 19%,
- obecność przemocy w swoim domu potwierdziło 5% spośród wszystkich respondentów,
- przemoc na terenie Miasta jest problemem widocznym – wskazuje na to odsetek 13% badanych deklarujących doświadczenie przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy,
- zastosowanie przemocy wobec innych w okresie roku poprzedzającego badanie potwierdziło 10% respondentów,
- przemocy kiedykolwiek w życiu doznał znaczny odsetek badanych uczniów, potwierdził to co trzeci badany- 41%
- duża część badanych uczniów przyznała się do stosowania przemocy- 35%,
- na podstawie deklaracji badanych uczniów, możemy stwierdzić, że problem przemocy w szkole występuje na wysokim poziomie - w swojej szkole dostrzegło ją 40 % badanych.

Szczegółowe dane zebrane przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, zwany dalej Zespołem, oraz Miejskie Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach dotyczące procedur „Niebieskie Karty” prowadzonych w mieście Pabianice w latach 2019, 2020, oraz w 2021 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dane dotyczące realizacji procedur „Niebieskie Karty”.

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Liczba realizowanych procedur „Niebieskie Karty”	148	119	96
Liczba procedur „Niebieskie Karty” złożonych w danym roku do Zespołu	101	68	57
Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu	116	98	82
Liczba osób objętych pomocą Zespołu	364	298	222

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu.

Przedstawione dane wskazują, iż w ostatnich latach liczba realizowanych i zakładanych procedur „Niebieskie Karty” maleje. Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” w 2021 roku w stosunku do roku 2020, zmniejszyła się o 23. W 2021 roku złożono do Zespołu o 11 procedur „Niebieskie Karty” mniej niż w roku 2020.

Wskazane dane pokazują, że zmniejsza się również liczba rodzin i osób objętych pomocą Zespołu. W 2021 roku liczba rodzin zmniejszyła się o 16 w stosunku do roku 2020. Jednocześnie w roku 2021 o 76 osób mniej niż w 2020 było objętych pomocą Zespołu.

Należy zaznaczyć iż w latach 2020-2021 kiedy obowiązywał stan epidemii COVID-19 i związane z nim ograniczenia, kontakt i prace członków grup roboczych realizowane były w większości za pośrednictwem zdalnych środków komunikacji zgodnie z zaleceniami, m.in. Głównego Inspektora Sanitarnego, Ministerstwa Zdrowia. Ograniczenia w przemieszczaniu się ludności, zalecenie przebywania w domu czy lęk przed zakażeniem, mógł mieć wpływ na to, że osoby pokrzywdzone znacznie rzadziej miały kontakt bezpośredni z przedstawicielami instytucji i pomiotów uprawnionych do wszczęcia procedury, co mogło mieć wpływ na zmniejszenie liczby wszczynanych procedur „Niebieskie Karty”.

Tabela 2. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów w latach 2020-2021.

Instytucja wszczynająca procedurę „Niebieskie Karty”	2020 r.	2021 r.	Razem
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	3	3
Ochrona zdrowia	0	0	0
Policja	54	39	93
Oświata	2	0	2
Pomoc Społeczna	12	15	27
Razem:	68	57	125

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu.

Ze zgromadzonych danych wynika, że w latach 2020-2021 najwięcej procedur wszczynanych było przez przedstawicieli Policji (odpowiednio 54 i 39), którzy realizują interwencje w środowiskach rodzinnych. Wówczas w sytuacji podejrzenia występowania problemu przemocy, zakładają formularz „Niebieska Karta A”. Liczba wszczynanych przez Policję procedur w 2021 roku zmniejszyła się w stosunku do 2020 roku o 15.

Poza Policją, najczęściej procedury wszczynane były przez pracowników pomocy społecznej. Sporadycznie procedura wszczynana była przez przedstawicieli Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i oświaty. W latach 2020-2021 przedstawiciele ochrony zdrowia nie założyli procedury „Niebieskie Karty”.

Punkt Konsultacyjny do spraw Przemocy, zwany dalej Punktem, oferuje wsparcie zarówno osobom doznającym przemocy w rodzinie, jak i osobom stosującym przemoc. W 2019 roku liczba osób zarejestrowanych w Punkcie wynosiła 416, w 2020 roku – 328, a w 2021 r. zarejestrowano 264 osoby.

Tabela 3. Liczba osób doznających przemocy w rodzinie korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego w ramach oferty Punktu w latach 2019 - 2021.

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Liczba osób, które skorzystały z poradnictwa psychologicznego	93	65	61
Liczba osób, które skorzystały z poradnictwa prawnego	65	43	28
Liczba osób, które skorzystały z poradnictwa pedagogicznego	260	225	144

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Punktu.

Poradnictwo specjalistyczne wśród osób z rodzin z problemem przemocy w rodzinie cieszy się dużym zainteresowaniem, szczególnie w zakresie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego.

Istotnym jest zapewnienie stałej kadry specjalistycznej umożliwiającej udzielanie kompleksowej i nieprzerwanej pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy.

Należy zwrócić uwagę, że liczba osób korzystających ze wsparcia Punktu oraz liczba wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” nie odzwierciedla w pełni skali zjawiska. Problem przemocy w rodzinie w wielu przypadkach pozostaje nieujawniony. Wstyd przed przyznaniem się do problemu, strach przed konsekwencjami jego ujawnienia, utrwalone przekonanie o własnej bezsilności oraz nieskuteczności służb są powodem, dla których niejednokrotnie osoby pokrzywdzone nie zgłaszają się po pomoc do instytucji. Wiąże się to bardzo często z mechanizmami psychologicznymi towarzyszącymi zjawisku przemocy w rodzinie. W związku z powyższym, niezbędne jest prowadzenie szeroko pojętej edukacji publicznej, zapewnienie na terenie miasta pomocy specjalistycznej i informowanie o dostępnej ofercie pomocowej.

Tabela 4. Dane dotyczące osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2019, 2020 oraz w 2021 roku.

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie ze wszczętą procedurą „Niebieskie Karty”, w tym:	101	68	57
osoby ze współwystępującym problemem alkoholowym	69	57	43
osoby, które stawiły się na wezwanie Zespołu	47	16	28
osoby, które skorzystały z poradnictwa psychologicznego w Punkcie	14	4	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu.

Jak wynika z powyższych danych, liczba osób stosujących przemoc w rodzinie z wszczętą procedurą „Niebieskie Karty” zmniejszyła się w 2020 r. i w 2021 r. względem 2019 r. Warto jednak zauważyć, że w świetle danych zgromadzonych w latach 2019-2021 zwiększył się odsetek osób stosujących przemoc w rodzinie z wszczętą procedurą „Niebieskie Karty” ze współwystępującym problemem alkoholowym w stosunku do ogólnej liczby osób stosujących przemoc w rodzinie z wszczętą procedurą „Niebieskie Karty” (2019 - 68%, 2020 r. - 84%, 2021 r. - 75%).

Procentowy udział osób stosujących przemoc z wszczętą procedurą „Niebieskie Karty”, które zgłosiły się na wezwanie Zespołu i wyraziły potrzebę skorzystania z poradnictwa psychologicznego kształtuje się następująco: w 2019 r. – 30%, w 2020 r. – 25%, w 2021 r. – 25%.

Ze względu na brak programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy, konieczna jest realizacja działań polegających na zapewnieniu konsultacji psychologicznych w ramach Punktu. Ponadto, zapewnienie całościowego wsparcia rodzinie (zarówno osobom pokrzywdzonym, jak i sprawcom) jest kluczowym elementem pozwalającym na zatrzymanie zjawiska przemocy domowej, na który wskazuje również procedura „Niebieskie Karty”, która umożliwia wezwanie osoby stosującej przemoc w rodzinie.

IV. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest metodą analizy strategicznej służącą porządkowaniu informacji i określeniu kierunków działania. W przypadku niniejszego Programu, pozwala zidentyfikować mocne i słabe strony lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jak również wskazać szanse i zagrożenia, jakie przed nim stoją.

Analizę SWOT odnoszącą się do mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Mieście Pabianice, przedstawia poniższa tabela.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">-ściśła współpraca podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,-interdyscyplinarność w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,-aktywny udział realizatorów Programu w różnych formach doskonalenia zawodowego, w tym szkoleniach interdyscyplinarnych,-profesjonalizm i wysokie kompetencje kadry pracującej bezpośrednio z rodzinami, w których występuje przemoc,-zapewnienie oferty pomocy dla osób stosujących przemoc w rodzinie,-współpraca z lokalnymi mediami,-obecność w mediach społecznościowych.	<ul style="list-style-type: none">-brak hostelu dla osób chroniących się przed przemocą,-brak programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie,-brak ośrodka interwencji kryzysowej,-ograniczone zasoby lokalowe,-niewystarczające możliwości korzystania z superwizji,-ograniczone środki finansowe na realizację poszczególnych zadań.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">-płynny przepływ informacji między przedstawicielami służb,-możliwość realizowania wielokierunkowych działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,-podnoszenie kompetencji zawodowych, integracja realizatorów oraz wymiana doświadczeń pozwalająca na usprawnianie działania systemu pomocowego,-możliwość zapewnienia kompleksowej pomocy i wsparcia na wysokim poziomie,-zatrzymanie przemocy w rodzinie, poprzez zmianę zachowania osób stosujących przemoc,-podniesienie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie oraz systemu pomocy w tym zakresie,-dotarcie do szerokiego grona odbiorców.	<ul style="list-style-type: none">-konieczność umieszczania osób pokrzywdzonych w ośrodkach całodobowych poza miejscem zamieszkania powoduje, np.: konieczność zmiany szkoły przez dzieci, utrudniony dojazd do pracy, może prowadzić do rezygnacji z tej formy wsparcia i wydłuża lub uniemożliwia wyjście z przemocy,-ograniczona pomoc w korygowaniu zachowań o charakterze przemocy wśród sprawców,-ograniczona dostępność pomocy i wsparcia w sytuacjach kryzysowych (w tym dotyczących przemocy domowej),-wypalenie zawodowe realizatorów Programu,-niski poziom zabezpieczenia finansowego wkładu własnego wymaganego w przypadku aplikowania o środki zewnętrzne na realizację działań, co przekłada się na niską kwotę dotacji, a tym samym ograniczoną możliwość realizacji działań dodatkowych.

V. ZASOBY MIASTA W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Na terenie miasta Pabianic funkcjonują różne instytucje i podmioty podejmujące działania na rzecz osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, a także realizujące zadania w zakresie przeciwdziałania temu zjawisku.

Pomocą osobom i rodzinom z problemem przemocy w rodzinie na terenie Pabianic zajmuje się m.in. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Obecnie Zespół w Pabianicach składa się z przedstawicieli: Komendy Powiatowej Policji w Pabianicach, Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Pabianicach, Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach, Straży Miejskiej w Pabianicach, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pabianicach, Urzędu Miejskiego w Pabianicach, oświaty, ochrony zdrowia oraz organizacji pozarządowych reprezentowanych przez - Subwenio Fundację Interwencji Kryzysowej i Pomocy Psychologicznej.

Zespół współpracuje również z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi, które poprzez swoje działania pomagają osobom pokrzywdzonym przemocą w rodzinie.

Zadania Zespołu określone są jako:

- integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli podmiotów wchodzących w jego skład oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie na terenie Miasta Pabianice,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- udzielanie pomocy dzieciom doświadczającym i będącym świadkami przemocy w rodzinie,
- podejmowanie wspólnych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Procedura „Niebieskie Karty” stanowi narzędzie, które pozwala podejmować interwencję w środowisku rodzinnym, w którym występuje przemoc. Realizowana jest w oparciu o zasadę współpracy. W wyniku podejrzenia zaistnienia przemocy w rodzinie przedstawiciele policji, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych/miejskich komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia, oświaty mogą wszcząć procedurę „Niebieskie Karty” poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta A”. Formularz „Niebieska Karta A” zostaje przekazany Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego w ciągu 7 dni. Przewodniczący Zespołu po otrzymaniu „formularza A”, nie później niż trzy dni od jego otrzymania, po dokonaniu analizy informacji zawartych w formularzu przekazuje go członkom grupy roboczej.

Grupy robocze są częścią składową Zespołu. Powołuje je Przewodniczący Zespołu w wyniku wdrożenia procedury „Niebieskie Karty” lub na wniosek przedstawiciela instytucji pomocowej. Grupa robocza opracowuje wstępną diagnozę danej sytuacji w rodzinie, planuje działania pomocowe i rozdziela je na poszczególnych członków ze wskazaniem konkretnych zadań i terminów realizacji. Ponadto, realizuje te działania i ocenia ich skuteczność, modyfikuje je lub podejmuje decyzję o zakończeniu pracy z daną rodziną.

W sytuacji wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”, na posiedzenie grupy roboczej zapraszana jest osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. Podczas spotkania grupy roboczej z tą osobą, wypełniany jest formularz „Niebieska Karta C”.

Członkowie grupy roboczej opracowują indywidualny plan pomocy dla osoby, co do której istnieje podejrzenie, że doświadcza przemocy oraz dla jej rodziny.

Po spotkaniu grupy roboczej z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że doświadcza przemocy w rodzinie, Przewodniczący Zespołu wzywa również osobę, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc. Podczas spotkania z tą osobą, wypełniany jest formularz „Niebieska Karta D”. Osoba ta jest informowana w trakcie rozmowy o konsekwencjach jej czynów. Motywuje się ją także do zmiany zachowania oraz jeżeli zachodzi taka potrzeba, w przypadku współwystępowania problemu alkoholowego lub używania środków psychoaktywnych, jest kierowana do Poradni Leczenia Uzależnień lub Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Poza wymienionym wyżej Zespołem, należy wziąć pod uwagę działalność Punktu Konsultacyjnego do spraw Przemocy, działającego w strukturach Wydziału Profilaktyki i Wspierania Rodziny Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach.

Punkt oferuje:

- pomoc konsultanta w wychodzeniu z sytuacji przemocy,
- specjalistyczną pomoc psychologiczną dla osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc,
- specjalistyczną pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- specjalistyczną pomoc pedagogiczną.

Wydział Pomocy Środowiskowej Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach podejmuje działania w zakresie udzielania pomocy socjalnej oraz finansowej w rodzinach, w których między innymi występuje problem przemocy. Pracownicy socjalni, którzy działają w środowisku lokalnym diagnozują problemy, które mogą wiązać się ze zjawiskiem przemocy w rodzinie. W sytuacji podejrzenia przemocy w rodzinie, mogą wszcząć procedurę „Niebieskie Karty” i nawiązać współpracę z Zespołem Interdyscyplinarnym.

Wśród instytucji i podmiotów realizujących działania wpisujące się w system przeciwdziałania przemocy w rodzinie, należy również wskazać Komendę Powiatową Policji w Pabianicach, której funkcjonariusze na terenie miasta Pabianic podejmują czynności na rzecz ochrony zdrowia, życia i mienia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

VI. ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest do mieszkańców Miasta Pabianic, a w szczególności do osób i rodzin dotkniętych przemocą (w tym dzieci, współmałżonków, partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych), sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VII. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Wnioski:

Wyniki badań przedstawione w diagnozie problemów społecznych przeprowadzonej dla Miasta Pabianic w 2021 r. oraz analiza danych zebranych od podmiotów, które w ramach swoich kompetencji zajmują się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz udzielaniem pomocy osobom dotkniętym tym zjawiskiem wskazują, że 19% dorosłych mieszkańców Pabianic zna w swoim otoczeniu osoby doświadczające problemu przemocy w rodzinie.

Stosowanie przemocy wobec innych potwierdziło 10% dorosłych respondentów (w okresie roku poprzedzającego badanie).

Według badania 5% dorosłych mieszkańców Pabianic potwierdziło obecność przemocy w swoim domu.

W latach 2019-2021 liczba realizowanych procedur „Niebieskie Karty” była najwyższa w roku 2019 i wyniosła 148. W ciągu kolejnych lat liczba ta zmniejszała się i osiągnęła poziom 96 w roku 2021. W Pabianicach zmniejsza się również liczba rodzin i osób objętych pomocą Zespołu. Najwięcej rodzin i osób objętych pomocą Zespołu było w roku 2019 (116 rodzin, 364 osoby), a najmniej w 2021 roku (82 rodziny, 222 osoby).

Pomimo spadku w ostatnich latach liczby realizowanych i zakładanych procedur „Niebieskie Karty”, zjawisko przemocy na terenie Miasta jest problemem widocznym, wskazuje na to odsetek 13% badanych deklarujących doświadczenie przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Nadal obecny jest problem przemocy nieujawnionej w związku ze wstydem przed przyznaniem się do problemu, strachem przed konsekwencjami jego ujawnienia, utrwalonym przekonaniem o własnej bezsilności oraz nieskuteczności służb. Co więcej, pandemia COVID -19 miała negatywny wpływ na sytuację rodzin w Pabianicach - wynikające z pandemii ograniczenia miały wpływ na niezgłaszanie przez osoby pokrzywdzone problemu przemocy do instytucji pomocowych.

Warto również zwrócić uwagę na problem przemocy dotyczącej dzieci i młodzież.

Jak wynika z raportu z badania „Diagnoza społeczna Miasta Pabianic 2021”, 41% uczniów zadeklarowało, że kiedykolwiek w życiu doznali przemocy. Do stosowania przemocy przyznało się 35% badanych uczniów. Odsetek badanych (40%) dostrzega w swojej szkole problem przemocy.

Poradnictwo jest jednym z elementów oferowanego wsparcia na terenie Pabianic.

Liczba osób korzystających z poradnictwa zmieniała się w czasie i nie charakteryzowała się stałym trendem. W latach 2019-2021 najczęściej osób korzystało z poradnictwa w roku 2019 (418 osób), a najmniej w 2021 roku (233 osoby).

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Pabianic, wzorem lat ubiegłych były realizowane, z należyтым zaangażowaniem, na wszystkich niezbędnych poziomach. Realizacja zadań określonych poprzednim Programem przyczyniła się w szczególności do zwiększenia dostępności pomocy dla osób dotkniętych przemocą oraz podniesienia świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Poszczególne formy działań były dostosowywane do zmieniających się potrzeb i zagrożeń.

Podjęmowano liczne działania profilaktyczno-edukacyjne oraz szkoleniowe skierowane bezpośrednio do mieszkańców, jak i do specjalistów udzielających pomocy i wsparcia mieszkańcom, w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, czy zaprzestania zjawisku przemocy.

Institucje i podmioty starały się maksymalnie wspierać osoby i rodziny będące w trudnej sytuacji życiowej, ze szczególnym uwzględnieniem osób najsłabszych, w tym dzieci i młodzież, osoby niepełnosprawne i starsze. Podniesienie świadomości na temat pomocy i wsparcia zarówno ofiar jak i sprawców przemocy, powoduje zwiększenie powodzenia wspólnych działań i uzyskanie zakładanych rezultatów.

Analiza danych pozyskanych od instytucji oraz wnioski sformułowane na podstawie diagnozy problemów społecznych przeprowadzonej dla Miasta Pabianic w 2021 r. nasuwają następujące rekomendacje do Programu.

Rekomendacje:

- 1) systematyczne monitorowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie w Pabianicach;
- 2) inicjowanie, rozwijanie i zacieśnianie współpracy pomiędzy instytucjami oraz podmiotami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

- 3) prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Pabianic;
- 4) prowadzenie działań profilaktycznych kierowanych do dzieci i młodzieży doświadczających przemocy oraz nią zagrożonych;
- 5) edukację i kształtowanie prawidłowych postaw i umiejętności wychowawczych rodziców, alternatywnych wobec stosowanie przemocy;
- 6) zwiększanie dostępności do specjalistycznego wsparcia kierowanego do dzieci i młodzieży;
- 7) zintensyfikowanie działań zmierzających do podniesienia jakości pomocy osobom z problemem przemocy w rodzinie;
- 8) poszerzenie i udoskonalenie oferty pomocy na terenie miasta zarówno dla osób pokrzywdzonych, jak i osób wymagających korygowania zachowań o charakterze przemocy;
- 9) wspieranie tworzenia infrastruktury zapewniającej wsparcie dla ofiar przemocy w rodzinie (np. ośrodków wsparcia, ośrodków interwencji kryzysowej, placówek świadczących pomoc całodobową);
- 10) prowadzenie szkoleń, warsztatów dla osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w celu podnoszenia wiedzy i kompetencji zawodowych.

VIII. CELE PROGRAMU

Głównym celem programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska

CEL SZCZEGÓŁOWY I					
Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie					
ZADANIA		ADRESACI	REALIZATORZY I PARTNERZY	WSKAŹNIKI	TERMIN REALIZACJI
1.	Edukacja publiczna na temat systemu pomocy osobom z problemem przemocy w rodzinie	Mieszkańcy	- MCPS - placówki oświatowe - ZIds.PPwR - UM	- liczba i rodzaj podjętych działań	2023-2025
2.	Prowadzenie ogólnopolskich i lokalnych kampanii społecznych na temat zjawiska przemocy, działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Mieszkańcy	- MCPS - ZIds.PPwR	- liczba i rodzaj podjętych działań	2023-2025
3.	Edukacja dorosłych służąca wzmocnieniu umiejętności opiekuńczych i wychowawczych rodziców, alternatywnych wobec stosowanie przemocy, jak również kompetencji rodziców i opiekunów w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz w stosunku do grup ryzyka	Mieszkańcy	- MCPS - placówki oświatowe - ZIds.PPwR - UM	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	2023-2025
4.	Edukacja dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć warsztatowych dotyczących problemów agresji i przemocy	Uczniowie szkół podstawowych	- placówki oświatowe - SM - MCPS	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	2023-2025

5.	Współpraca Miasta z podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie mająca na celu wprowadzanie elementów edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie	Mieszkańcy	- ZIds.PPwR - MCPS - UM - placówki oświatowe	- liczba i rodzaj podjętych inicjatyw - liczba zaangażowanych podmiotów	2023-2025
----	--	------------	---	--	-----------

CEL SZCZEGÓŁOWY II

Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie

1.	Uruchamianie i realizacja procedury „Niebieskie Karty”	Rodziny, w których jest podejrzenie przemocy w rodzinie	- ZIds.PPwR - KPP - MKRPA - MCPS - placówki medyczne - placówki oświatowe	- liczba złożonych do Zespołu procedur „Niebieskie Karty” - liczba realizowanych procedur „Niebieskie Karty” - liczba założonych formularzy „Niebieska Karta C” - liczba założonych formularzy „Niebieska Karta D” - liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” na skutek ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy - liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań - liczba powołanych grup roboczych - liczba spotkań grup roboczych - liczba opracowanych indywidualnych planów pomocy	2023-2025
----	--	---	--	--	-----------

2.	Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego do spraw Przemocy	Osoby dotknięte przemocą w rodzinie	- MCPS	-liczba osób dorosłych zarejestrowanych w PK -liczba dzieci zarejestrowanych w PK	2023-2025
3.	Prowadzenie grup wsparcia/ terapeutycznych/ edukacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	Osoby dotknięte przemocą w rodzinie oraz osoby współzależne	- MCPS - ZIds.PPwR	- liczba i rodzaj prowadzonych działań - liczba uczestników grup	2023-2025
4.	Udzielanie wsparcia specjalistycznego osobom dotkniętym przemocą w rodzinie (w tym: wsparcie psychologiczne, prawne, pedagogiczne, socjalne, rodzinne i zawodowe)	Osoby dotknięte przemocą w rodzinie	- MCPS - ZKSS - placówki oświatowe - placówki medyczne	- liczba konsultacji psychologicznych - liczba osób, które skorzystały z poradnictwa psychologicznego - liczba porad prawnych - liczba osób, które skorzystały z poradnictwa prawnego - liczba konsultacji pedagogicznych - liczba osób, które skorzystały z poradnictwa pedagogicznego - liczba osób, które skorzystały z poradnictwa socjalnego - liczba osób, które skorzystały z poradnictwa rodzinnego i zawodowego	2023-2025
5.	Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy w rodzinie miejsc w całodobowych ośrodkach wsparcia	Osoby dotknięte przemocą w rodzinie	- MCPS - ZIds.PPwR	- liczba osób umieszczonych w ośrodkach	2023-2025

6.	Tworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymanie mieszkań z zasobów Miasta	Osoby dotknięte przemocą w rodzinie	- UM - ZIds.PPwR	- liczba osób, które otrzymały lokal mieszkalny z zasobów Miasta	2023-2025
CEL SZCZEGÓŁOWY III					
Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie					
1.	Oddziaływania wobec osób stosujących przemoc w ramach procedury „Niebieskie Karty”	Osoby stosujące przemoc w rodzinie	ZIds.PPwR	- liczba osób objętych procedurą „Niebieskie karty”, wskazanych jako osoby stosujące przemoc w rodzinie - liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta D”	2023-2025
2.	Prowadzenie oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez udzielanie wsparcia w formie pomocy psychologicznej	Osoby stosujące przemoc w rodzinie	- MCPS	- liczba osób korzystających z konsultacji psychologicznych	2023-2025
CEL SZCZEGÓŁOWY IV					
Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie					
1.	Umożliwienie przedstawicielom podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie udziału w różnego rodzaju formach doskonalenia zawodowego, w tym poprzez udział w szkoleniach specjalistycznych	Przedstawiciele podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- MCPS - ZIds.PPwR - UM	- liczba i rodzaj szkoleń - liczba uczestników szkoleń	2023-2025

2.	Umożliwienie wsparcia osobom pracującym w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia	Przedstawiciele podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- MCPS - UM	- liczba i rodzaj spotkań - liczba uczestników	2023-2025
----	--	--	----------------	---	-----------

Legenda:

UM – Urząd Miejski w Pabianicach

MCPS – Miejskie Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach

PK – Punkt Konsultacyjny do spraw Przemocy

ZIds.PPwR – Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

SM – Straż Miejska w Pabianicach

ZKSS – Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej

KPP – Komenda Powiatowa Policji w Pabianicach

Mieszkańcy - Mieszkańcy Miasta Pabianic

IX. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

- 1) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- 2) Miejskie Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach,
- 3) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 4) Urząd Miejski w Pabianicach,
- 5) Sąd Rejonowy w Pabianicach,
- 6) Prokuratura Rejonowa w Pabianicach,
- 7) Komenda Powiatowa Policji w Pabianicach,
- 8) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pabianicach,
- 9) Żłobek Miejski w Pabianicach,
- 10) placówki oświatowe,
- 11) placówki medyczne,
- 12) organizacje pozarządowe,
- 13) lokalne media.

X. ŹRÓDŁO FINANSOWANIA

Źródłem finansowania Programu są środki finansowe z budżetu Miasta zabezpieczone w budżecie Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach oraz środki pozabudżetowe.

Realizacja zadań dodatkowych np. w ramach projektów, będzie możliwa w przypadku pozyskania dotacji ze źródeł zewnętrznych.

W pierwszym roku realizacji Programu zaplanowano przeznaczenie kwoty 5.000 zł na realizację w ramach celu szczegółowego I, zadania 2: *„Prowadzenie ogólnopolskich i lokalnych kampanii społecznych na temat zjawiska przemocy, działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie”*, oraz kwoty 10.000 zł na realizację w ramach celu szczegółowego IV, zadania 1: *„Umożliwienie przedstawicielom podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie udziału w różnego rodzaju formach doskonalenia zawodowego, w tym poprzez udział w szkoleniach specjalistycznych”*.

W kolejnych latach realizacji Programu, na poszczególne zadania zostaną zabezpieczone środki adekwatnie do potrzeb.

XI. KOORDYNATOR PROGRAMU

Koordinatorem Programu jest Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

XII. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring prowadzony będzie systematycznie, a sprawozdania z monitoringu realizacji Programu przekazywane będą corocznie Prezydentowi Miasta Pabianic do dnia 31 marca za rok poprzedni przez Koordynatora Programu. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać

problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu i umożliwią stwierdzenie, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Ewaluacja Programu zostanie dokonana w terminie 6 miesięcy od zakończenia Programu.

Celem ewaluacji będzie sprawdzenie jakości i efektywności działań programu względem przyjętych w nim celów i założeń, a także określenie w jaki sposób i w jakim zakresie realizacja programu była odpowiedzią na zidentyfikowane potrzeby i problemy. Wnioski z ewaluacji zostaną wykorzystane przy planowaniu kolejnych działań.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Pabianicach

Krzysztof Rąkowski